

Zadeva C-427/19**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

4. junij 2019

Predložitveno sodišče:

Sofiyski rayonen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

27. maj 2019

Tožeča stranka:zavarovalna delniška družba „Bulstrad Vienna Insurance Group“
AD**Tožena stranka:**

zavarovalna družba „Olympic“

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek, ki teče pred predložitvenim sodiščem – Sofiyski rayonen sad (okrožno sodišče v Sofiji, Bolgarija) –, se je začel na podlagi odškodninske tožbe, ki jo je v zvezi s plačilom zavarovalnine iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti vložila bolgarska zavarovalnica proti ciprski zavarovalnici s podružnico v Bolgariji. Predložitveno sodišče je prekinilo postopek, ker je ugotovilo, da je ciprski nadzorni organ zavarovalnic toženi stranki odvzel dovoljenje in zanjo imenoval začasnega likvidacijskega upravitelja. Sodišče mora zdaj odločiti o predlogu tožeče stranke za obnovo postopka in mora za to preizkusiti, kako je treba ob upoštevanju Direktive 2009/138 opredeliti sklep ciprskega organa in ali je treba v skladu z Direktivo uporabiti upošteveno ciprsko zakonodajo.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga prava Unije; člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba pri razlagi člena 630 Kodeksa za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih) ob upoštevanju člena 274 Direktive 2009/138/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) izhajati iz tega, da sklep organa države članice o odvzemu dovoljenja zavarovalnici in imenovanju začasnega likvidacijskega upravitelja za to zavarovalnico, ne da bi se začel sodni postopek prenehanja, pomeni „sklep o začetku postopka prenehanja“?
2. Ali morajo sodišča drugih držav članic, če zakonodaja države članice, v kateri ima zavarovalnica, ki ji je bilo odvzeto dovoljenje in za katero je bil imenovan začasni likvidacijski upravitelj, sedež, določa, da je treba v primeru imenovanja začasnega likvidacijskega upravitelja prekiniti vse sodne postopke proti tej družbi, v skladu s členom 274 Direktive 2009/138/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) uporabiti to zakonodajo tudi, če to ni izrecno določeno v njihovi nacionalni zakonodaji?

Zakonodaja in sodna praksa Evropske unije

Direktiva 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II); uvodne izjave od 117 do 121 in 125 ter člena 268 in 274

Uredba (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti: člen 1(1) in (2)(a)

Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah: člena 11 in 13

Določbe bolgarskega prava

Kodeks za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih):

„Člen 624 1. Sklep o začetku postopka prenehanja ali postopka v primeru insolventnosti nad zavarovalnico, ki je pridobila dovoljenje v drugi državi članici, ima v Republiki Bolgariji učinek od začetka veljavnosti v zadevni državi članici.

2. Če pristojni organ druge države članice obvesti Komisija za finansov nadzor (komisija za finančni nadzor) o začetku postopka prenehanja ali postopka v primeru insolventnosti, ta sprejme ukrepe za obveščanje javnosti.

3. Obvestilo iz odstavka 2 vsebuje informacije o upravnem ali pravosodnem organu, ki je v zadevni državi članici pristojen za postopek prenehanja ali postopek v primeru insolventnosti, o upoštevni zakonodaji in imenovanem likvidacijskem ali stečajnem upravitelju.

[...]

Člen 630 1. Za postopke prenehanja ali postopke v primeru insolventnosti nad zavarovalnico se uporablja bolgarsko pravo, če v tem delu ni določeno drugače.“

Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (zakonik mednarodnega zasebnega prava, v nadaljevanju: KMChP):

„Člen 43 1. Sodišče ali drug pravosodni organ po uradni dolžnosti določi vsebino tujega prava. [...]

[...]

Člen 44 1. Tuje pravo je treba razlagati in uporabljati v skladu z njegovo razlago in uporabo v državi, v kateri je bilo sprejeto.

2. Zaradi neuporabe tujega prava ter njegove napačne razlage in uporabe se lahko vložijo pravna sredstva.“

Določbe ciprskega prava, ki jih je navedlo predložitveno sodišče

Ο περί Εταιρίων Νόμος (Zakon za družhestvata, zakon o družbah), člen 220: Če je izdan sklep o začetku postopka v primeru insolventnosti ali imenovan začasni likvidacijski upravitelj, se lahko vloži tožba ali začne ali nadaljuje postopek samo z dovoljenjem sodišča za postopke v primeru insolventnosti in pod pogoji, ki jih to določa.

Ο περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2016 (N. 38(I)/2016) (Zakon za zastrahovatelnite i prezastrahovatelnite družhestva i drugi svarzani vaprosi, zakon o zavarovalnicah in pozavarovalnicah ter povezanih vprašanjih iz leta 2016): V skladu s členom 315(4) tega zakona se za učinke insolventnosti v okviru postopka za poplačilo posameznih upnikov ustrezno uporabljajo členi 215, 220, 305 in 306 zakona o družbah.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Zavarovalna delniška družba „Bulstrad Vienna Insurance Group“ je vložila tožbo proti zavarovalnici „Olympic“, družbi, registrirani na podlagi prava Republike Ciper, ki jo zastopa zavarovalnica „Olympic Insurance Company“ – Bulgaria Branch Office kot bolgarska podružnica tuje gospodarske družbe.

- 2 V tožbi zatrjuje, da je voznik motornega vozila 5. januarja 2018 v Banskem krivdno povzročil prometno nesrečo z drugim motornim vozilom in ga poškodoval. Voznik zadnjenavedenega motornega vozila je imel sklenjeno kasko zavarovanje pri tožeči stranki, ki mu je nato izplačala zavarovalnino v višini 7603,63 leva (BGN).
- 3 Voznik, ki je povzročil prometno nesrečo, je imel pri nastopu zavarovalnega primera sklenjeno zavarovanje avtomobilske odgovornosti pri toženi stranki.
- 4 Tožeča stranka zatrjuje, da je s plačilom zavarovalnine vstopila v pravice oškodovanca proti povzročitelju škode in njegovi zavarovalnici. Na toženo stranko naj bi naslovila poziv k izpolnitvi svojega regresnega zahtevka, ki naj bi ga ta prejela 6. julija 2018. Vendar trdi, da zavarovalnina doslej ni bila plačana. Zato tožeča stranka predlaga, naj se toženi stranki naloži plačilo uveljavljenih zneskov tožeči stranki in plačilo stroškov postopka.
- 5 Tožena stranka v odgovoru na tožbo zatrjuje, da je tožba neutemeljena.
- 6 Sofijski rayonen sad (okrožno sodišče v Sofiji, Bolgarija) je s sklepom z dne 26. septembra 2018 prekinilo postopek iz teh razlogov: v skladu s Kodeks za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih) je podružnica pravna oblika, v okviru katere zavarovalnica ali pozavarovalnica stalno posluje na ozemlju države članice tako, da ustanovi poslovno enoto, ki jo vodijo njeni zaposleni ali druge osebe, ki jih je zavarovalnica izrecno in trajno pooblastila, da delujejo v njenem imenu. Poleg tega iz člena 13(2) Uredbe št. 1215/2012 v povezavi z njenim členom 11 izhaja, da se lahko neposredna tožba proti zavarovalnici vložiti v državi članici, v kateri ima sedež njena podružnica. Če je torej v tožbi kot tožena stranka navedena bolgarska podružnica zavarovalnice s sedežem v drugi državi članici, je treba izhajati iz tega, da je navedena tudi zavarovalnica. Hkrati je bil v tem postopku vložen prevod sklepa direktorja nadzornega organa zavarovalnic Republike Ciper z dne 10. avgusta 2018, s katerim je bila oseba GH imenovana za začasnega likvidacijskega upravitelja zavarovalnice „Olympic“. Sofijski rayonen sad (okrožno sodišče v Sofiji) je po uradni dolžnosti zaprosilo Komisija za finansov nadzor (komisija za finančni nadzor; v nadaljevanju: KFN) za informacijo, ali je bila obveščena o začetku postopka prenehanja ali postopka v primeru insolventnosti nad toženo stranko pred pristojnim sodiščem v Republiki Ciper. Kot je razvidno iz dopisa KFN z dne 19. marca 2019, takrat še ni bilo informacij o začetku postopka prenehanja nad zavarovalnico „Olympic“. Opozoriti je treba, da je bila kot pooblaščenka te družbe v bolgarskem sodnem registru 21. septembra 2018 vpisana oseba GH.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 7 Tožeča stranka je predlagala obnovo postopka. Zatrjuje, da ob upoštevanju upoštevne sodne prakse kasacijskega sodišča ni razloga za prekinitvev postopka.

- 8 S tem ima v mislih sklep Varhoven kasationsen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija, v nadaljevanju: VKS) z dne 7. februarja 2019, v katerem je navedeno: „ugotovitev sodišča, da se je nad zavarovalnico ‚Olympic‘ [...] začel postopek prenehanja (postopek v primeru insolventnosti), ni pravilna. Take informacije niso razvidne niti iz spletne strani KFN niti vpisa v sodnem registru o podružnici zavarovalnice ‚Olympic‘ [...] in tudi ne iz dokazov, predloženih v postopku. Iz izpisov in obvestil v sodnem registru, s katerimi je seznanjeno sodišče in ki se nanašajo na podružnico [...], in dokazov, predloženih v postopku, izhaja, da je bilo ciprski zavarovalnici dokončno odvzeto dovoljenje [...] 10. avgusta 2018 je bil za zavarovalnico imenovan začasni likvidacijski upravitelj [...] Imenovanje [...] začasnega likvidacijskega upravitelja [...] je bilo izvedeno na podlagi vloženega predloga za prenehanje zaradi insolventnosti zavarovalnice, ker je odstotek neporavnanih obveznosti iz pogodb o zavarovanju avtomobilske odgovornosti znašal 90 % vseh neporavnanih obveznosti zavarovalnice. Sodišče na podlagi tako ugotovljenega dejanskega stanja domneva, da je bilo ciprski zavarovalnici odvzeto dovoljenje in je bil zanj imenovan začasni likvidacijski upravitelj ter vložen predlog za začetek postopka prenehanja (postopek v primeru insolventnosti brez pravice do reorganizacije), o katerem pa pristojno sodišče na Cipru še ni odločilo. Treba je izhajati iz tega, da zaključeni postopek za odvzem dovoljenja, ki se izvede pred postopkom prenehanja, v bistvu ni začetek postopka prenehanja nad zavarovalnico. Imenovanje začasnega likvidacijskega upravitelja je pomembno zaradi pooblastila za zastopanje zavarovalnice, ki ji je bilo odvzeto dovoljenje. Vendar tudi tega imenovanja ni mogoče enačiti s sklepom o začetku postopka prenehanja. Pogoj za uporabo člena 624(1) Kodeks za zastrahovanje (zakonik o zavarovanjih) in člena 274 Direktive 2009/138/ES [...] je, da je bil glede ciprske zavarovalnice izdan sklep o začetku postopka prenehanja (zaradi insolventnosti). Ker pa tak sklep ni bil izdan, sklepi višjega sodišča, da se v skladu z navedenimi določbami za tožbe, vložene v Bolgariji proti ciprski zavarovalnici, uporablja člen 220 ciprskega Zakon za družestvata (zakon o družbah), niso pravilni.“

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 9 Tožena stranka v obravnavanem primeru je delniška družba, registrirana na podlagi zakonodaje Republike Ciper. V skladu s členom 624(1) Kodeks za zastrahovanje (zakonik o zavarovanjih) ima sklep o začetku postopka prenehanja ali postopka v primeru insolventnosti nad zavarovalnico, ki je pridobila dovoljenje v drugi državi članici, v Republiki Bolgariji učinek od začetka veljavnosti v zadevni državi članici. Če pristojni organ druge države članice obvesti KFN o začetku postopka prenehanja ali postopka v primeru insolventnosti, ta sprejme ukrepe za obveščanje javnosti. Obvestilo iz odstavka 2 vsebuje informacije o upravnem ali pravosodnem organu, ki je v zadevni državi članici pristojen za postopek prenehanja ali postopek v primeru insolventnosti, o upoštevni zakonodaji in imenovanem likvidacijskem ali stečajnem upravitelju. KFN je v okviru izvajanja svojih pristojnosti javnosti zagotovila informacije preko svojega uradnega spletnega portala, tako da je bilo za sodišče očitno, da se je nad

zavarovalnico „Olympic“ začel postopek v primeru insolventnosti in je bil zanjo na podlagi zakonodaje Republike Ciper imenovan začasni stečajni upravitelj.

- 10 Senat ob upoštevanju zgoraj navedenega meni, da mora ugotoviti, katero je upoštevno pravo, saj je za potek tega sodnega postopka pomemben postopek v primeru insolventnosti z mednarodno razsežnostjo.
- 11 V obravnavanem primeru je edino pravilo za določitev upoštevne prava razvidno iz člena 630 Kodeks za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih), ki ga je treba razlagati jezikovno, sistematično, teleološko in v skladu s pravom Unije (tako imenovana usklajena razlaga, ki povzroči posredni učinek prava Unije). Nacionalno sodišče je torej dolžno razlagati in uporabljati nacionalne določbe v skladu s smislom in namenom upoštevne prava Unije (glej sodbo Sodišča z dne 10. aprila 1984, Von Colson (in Kamann), C-14/83, [EU:C:1984:153]). V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije (glej točko 20 sodbe z dne 12. julija 1990, Foster in drugi, C-188/89, EU:C:1990:313; točka 23 sodbe z dne 14. septembra 2000, Collino in Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441; točka 40 sodbe z dne 19. aprila 2007, Farell, C-356/05, EU:C:2007:229, in točka 39 sodbe z dne 24. januarja 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33) je nacionalno sodišče dolžno razlagati nacionalno pravo v smislu upoštevne prava Unije, in sicer ne glede na to, ali je bila Direktiva prenesena oziroma ali so izpolnjeni pogoji za njeno neposredno učinkovanje (glej sodbo z dne 13. novembra 1990, Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395). Nacionalno sodišče mora, da bi izpolnilo to obveznost, ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih priznavata pravna teorija in sodna praksa, narediti vse, kar je v njegovi pristojnosti, da bi doseglo rešitev v skladu s smislom in namenom določb prava Unije (glej točko 111 sodbe z dne 4. julija 2006, Adeneler, C-212/04, EU:C:2006:443; točko 200 sodbe z dne 23. aprila 1999, Angelidaki in drugi, C-378/07, C-379/07 in C-380/07, EU:C:2009:250, in točko 27 sodbe z dne 24. januarja 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33).
- 12 Predložitveno sodišče presoja, da je treba člen 630 Kodeks za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih) razlagati ob upoštevanju člena 274 Direktive 2009/138.
- 13 V uvodnih izjavah od 117 do 121 in 125 te direktive je navedeno, da je, ker nacionalna zakonodaja v zvezi z reorganizacijskimi ukrepi in postopki prenehanja ni usklajena, primerno, da se v okviru notranjega trga zagotovi vzajemno priznavanje reorganizacijskih ukrepov in predpisov držav članic, ki urejajo prenehanje zavarovalnic, v zvezi z zavarovalnicami in potrebnim sodelovanjem, ob upoštevanju potrebe po enotnosti, univerzalnosti, usklajevanju in javnosti za takšne ukrepe ter enakovrednega obravnavanja in zaščite zavarovalnih upnikov. Treba bi bilo zagotoviti, da so reorganizacijski ukrepi, ki jih sprejme pristojni organ države članice za ohranitev ali obnovitev finančne trdnosti zavarovalnice in v največji možni meri preprečitev prenehanja zavarovalnice, popolnoma učinkoviti na celotnem območju Skupnosti. Vendar pa to ne bi smelo vplivati na učinke reorganizacijskih ukrepov in postopkov prenehanja v razmerju do tretjih držav. Razlikovati bi bilo treba med pristojnimi organi za namene

reorganizacijskih ukrepov in postopkov prenehanja ter nadzornimi organi zavarovalnic. Opredelitev „podružnice“ za namene insolventnosti bi morala, v skladu z obstoječimi načeli insolventnosti, upoštevati enojno pravno osebnost zavarovalnice. Vendar pa bi morala zakonodaja matične države članice določiti način obravnavanja sredstev in obveznosti neodvisnih oseb s stalnim pooblastilom, da delujejo kot zastopniki zavarovalnice, v postopku prenehanja te zavarovalnice. Treba bi bilo določiti pogoje, pod katerimi postopki prenehanja, ki vključujejo prednostni red za plačilo zavarovalnih zahtevkov, ne da bi temeljili na insolventnosti, sodijo na področje uporabe te direktive. Zahtevki zaposlenih v zavarovalnici, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi in zaposlitvenih razmerij, bi morali biti taki, da se lahko vnesejo v nacionalni jamstveni program za plače. Taki vnosni zahtevki bi morali imeti korist od obravnavanja, določenega z zakonodajo matične države članice (lex concursus). Vse pogoje za začetek, izvajanje in zaključek postopkov prenehanja bi morali urejati predpisi matične države članice.

- 14 V skladu s členom 268 Direktive, ki vsebuje opredelitve pojmov, „postopek prenehanja“ pomeni kolektivni postopek, ki vključuje vnovčenje sredstev zavarovalnice in ustrezno porazdelitev donosa med upnike, delničarje ali člane, ki mora vključevati dejavnosti pristojnih organov, tudi če se kolektivni postopki zaključijo s poravnavo ali drugim podobnim ukrepom, ne glede na to, ali ti postopki temeljijo na insolventnosti, ali so prostovoljni ali obvezni. Zato sodišče na podlagi avtonomne razlage pojmov Direktive ugotavlja, da tako imenovani „postopek prenehanja“ vključuje tudi postopek v primeru insolventnosti.
- 15 V skladu s členom 274(1)(e) Direktive sklep o začetku postopka prenehanja glede zavarovalnice, postopke prenehanja in njihove učinke in vprašanje učinkov postopka prenehanja na sodne postopke, ki so jih začeli posamezniki upniki, urejajo zakoni, ki se uporabljajo v matični državi članici.
- 16 Glede na navedeno sodišče pri razlagi člena 630 Kodeksa za zastrahovanje (zakonik o zavarovanjih) ob upoštevanju člena 274 in navedenih uvodnih izjav od 117 do 121 in 125 Direktive ugotavlja, da se za posledice postopka v primeru insolventnosti uporablja pravo Republike Ciper. Zato bi bilo treba upoštevati učinke, ki jih ima začetek postopka v primeru insolventnosti na podlagi pozitivnega prava Republike Ciper.
- 17 V skladu s členom 43(1) KMChP sodišče ali drug pravosodni organ po uradni dolžnosti določi vsebino tujega prava. Lahko uporabi načine, ki jih določajo mednarodne pogodbe, zaprosi za informacije Ministerstvo na pravosadieto (ministrstvo za pravosodje) ali druge organe in tudi zahteva izvedenska mnenja izvedencev in strokovnih institucij. V tem smislu je sodišče pristojno za določitev in uporabo upoštevnega tujega prava, pri čemer ga mora razlagati in uporabljati v skladu z njegovo uporabo v državi, v kateri je bilo sprejeto.
- 18 Senat je v okviru izvajanja svojih pristojnosti po uradni dolžnosti določil upošteveno pravo Republike Ciper.

- 19 Sodišče v obravnavanem primeru zavzema stališče, da so učinki postopka v primeru insolventnosti razvidni iz določbe člena 220 Zakon za družhestvata (zakon o družbah) Republike Ciper. Sodišče pri razlagi te določbe ugotavlja, da je pogoj za izvajanje drugih postopkov dovoljenje sodišča za postopke v primeru insolventnosti. Glede na to je treba ta postopek prekiniti in mora tožeča stranka prijaviti svoje terjatve po postopkih, ki so določeni v Republiki Ciper, pri čemer bi bilo treba v primeru njihove ugotovitve ta postopek ustaviti. Ta postopek se lahko nadaljuje samo, če to dovoli sodišče za postopke v primeru insolventnosti oziroma če se dokaže, da terjatve v postopku, določenem v Republiki Ciper, niso bile ugotovljene.
- 20 Zaradi izčrpnosti je treba pojasniti, da določbe Uredbe 2015/848 o postopkih v primeru insolventnosti v tem primeru niso upoštevne, ker se ta v skladu s svojim členom 1(2)(a) ne uporablja za postopke iz odstavka 1, ki zadevajo zavarovalnice.
- 21 Glede na navedeno senat zavzema stališče, da je za pravilno rešitev spora pomembna razlaga člena 630 Kodeks za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih) ob upoštevanju člena 274 Direktive 2009/138, da se bo lahko presodilo, ali je treba postopek prekiniti oziroma zaradi uveljavljanja pravic zadevnih oseb pred pristojnim sodiščem v Republiki Ciper ustaviti.